

☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞

Форми на обучение в медицинското висше училище. Специфични характеристики

1. Определение на форма на обучение (1)

- **ФОРМА** - латински произход – устройство, структура, организация, вид на нещо с определено съдържание
- Начинът на организиране на учебната дейност – работата на преподаватели и студенти (организационни форми на обучение)
- Структурираност, подреденост и взаимосвързаност на компонентите на даден процес или явление с цел оптималното им функциониране

Определение на форма на обучение (2)

- Система от дидактически елементи – цел (УВЦ), съдържание, методи, средства, учебна база, субекти на обучение и устойчивите връзки между тях
- **Организационна структура, лимитирана във времето, предназначена за група обучавани, на приблизително еднаква възраст с близки мотиви и интереси, обединени от учебното съдържание и общите цели**

2. Класификация

- Система на обучение във ВУ: **поточно-аудиторна**
- В зависимост от:
 - броя на обучаваните – индивидуални, групови, колективни
 - дидактическа цел – за теоретично, практическо и комбинирано обучение
 - място на провеждане – аудиторни и извънаудиторни
- Учебният процес комбинира аудиторни учебни форми и извънаудиторни форми на самостоятелна работа

3. Видове форми на обучение

- **Лекция**
- **Упражнение** – традиционно, лабораторно, клинично
- Семинар
- Учебно-практическо занятие
- Практическо занятие (практикум)
- Колоквиум
- Учебна практика
- Лятна практика
- Преддипломен стаж
- Разработване на курсова работа
- Научен кръжок
- Теоретико-практическа конференция
- Защита на дипломна работа
- Държавен изпит
- Консултация
- Тренинг
- Работа в групи
- Уъркшоп
- Проблемно-базирана сесия (тюториал)

4. Лекция (1)

- **Основна, най-старата учебна форма** (от латински – предлагам знания, давам, изчитам нещо пред някого)
- **Предимство:** за кратко време, в логическа последователност, в завършен вид се представя определено учебно съдържание
- **Методи:** лекционен изложение, демонстрация, дискусия и беседа
- **Недостатък:** пасивност на обучаваните
- **Изисквания:** чистота на езика, достъпност, интонация, паузи, акценти, култура, научност, атрактивност

Видове лекции (2)

- **Обзорна лекция** – обобщено представяне на главното уч. съдържание, детайлите се разглеждат в следващите лекции
- **Лекция по дадена тема**
- **Проблемно-ориентирана лекция** – съдейства за формиране на професионално мислене
- **Интегрирана лекция**
- **Преглед на най-новите изследвания в науката**
- **Лекция-сравнение**
- **Лекция, структурирана като въпроси и отговори**

Структура на лекцията (3)

- Класическата лекция: 3 части
 - **Уводна (въведение)** – кратко повторение, поставя се значимостта на проблема, неговото развитие и актуалност
 - **Основна (същинско изложение)** – най-дълга. В нея се предлага същността на съдържанието, прави се експеримент, демонстрира се болен и др.
 - **Заключителна** – обобщава, акцентират се главните моменти, съобщава се темата за следващата лекция, дават се насоки за литературни източници

5. Упражнение (учебно-практическо занятие) (1)

семинар, лабораторно, предклинично или клинично упражнение

- **Най-ефективната форма на обучение** в медицинските ВУ
 - Под ръководството на преподавател/фасилитатор
 - **Структура:** 3 части, средната част е най-дълга и най-важна
 - **Наситено с много методи:** беседа, дискусия, самостоятелна работа, упражняване, инструктаж, демонстрация и др.
 - Протича в учебна или реална клинична обстановка и има мощна формираща роля
- **Лекция/УПЗ ?**

Функции на учебно-практическото занятие (2)

Функции:

- Прилагане на теоретични знания - затвърждаване (задълбочаване) на знания чрез решаване на задачи
- Изграждане и затвърждаване на практически умения
- Формиране на професионални умения, навици и клинично мислене
- Условия за общуване с болни и техните близки
- Поддържа познавателен интерес у обучаваните

Фактори при планиране на УПЗ (3)

- Специфика на учебното **съдържание**
- Специфичните учебни **цели** на занятието
- **Условия** на учебната база
- Подготовка на **преподавателя**
- Психолого-дидактическа характеристика на **студентската група**

Етапи на работа (4)

- **Предварителна подготовка (организационна)**
 - **Преподавател** – теоретична, материално-техническа, педагогическа
 - **Студенти**
- **Въвеждаща част**
 - Проверка:
 - Припомняне на СУЦ
 - Проверка на входящото ниво знания, анализ, корекция
- **Същинска част**
 - демонстрация, инструктаж, самостоятелна работа
- **Заключителна част**
 - Контрол и оценка на знанията
 - Анализ на грешки
 - Постигнатите СУЦ
 - Темата за следващото упражнение

Лабораторно и клинично упражнение (5)

- Борави се с реални/живи обекти
- Практически дейности, свързани с теоретични знания - професионални методи и подходи
- Учебна или реална среда
- Решава се относително самостоятелно задача, свързана с реални обекти
- **Болният**: здравословен проблем, на който трябва да се намери решение, обект, средство, елемент **СУБЕКТ**

☞ ☛ ☞ ☞ ☞ ☛ ☞ ☞

Методи на обучение. Традиционни методи на обучение

Доц. д-р Здравка Радионова, дм
Факултет "Обществено здраве",
Медицински университет – Плевен

1. Определение и същност

- **МЕТОД** - от гръцки – начин, път, подход
- Методи на обучение – начини за съвместна дейност на преподавател и обучавани, чрез които се овладява социален опит (знания, умения, навици)
- Това са пътищата, по които обучаващият води обучаваните от незнание към знание, способ за взаимовръзка между тях

2. Избор на конкретен метод на обучение - детерминанти

- Учебната **цел**
- Спецификата на учебното **съдържание**
- Конкретната **тема**
- Учебната **задача**, която трябва да се изпълни
- Конкретните **условия** на обучение
- Учебното **време**, с което се разполага

- **Нивото** на **подготовка** на обучаваните
- **Възрастовите особености** на обучаваните

- **Личностни особености** на преподавателя

3. Функции, които изпълняват методите на обучение

- **УЧЕБНА** – свързана с дейността на обучаваните; учене, усвояване на нов учебен материал
- **ОБУЧАВАЩА** – свързана с дейността на преподавателя
- **РЪКОВОДНА** – управление на учебната дейност
- **ИНФОРМАЦИОННА** – обучаваните получават разнообразна научна информация
- **КОРИГИРАЩА** – за корекция и пропуски в учебната дейност
- **ВЪЗПИТАТЕЛНА** – овладяване на знание, което води до изграждане на степен на възпитаност; поведение, отношение

4. Свойства на методите на обучение

- **Яснота** – да бъдат разбираеми и достъпни за участниците в учебния процес
- **Насоченост** – адекватни на учебните цели
- **Резултатност** – да са ефективни, да постигат поставените цели
- **Плодотворност** – позволява да се постигнат и други резултати, освен предварително поставените
- **Надеждност** – за постигане на поставената цел
- **Икономичност** – достигане до желания резултат по най-краткия път с минимален разход на време и средства

5. Видове методи на обучение (1)

- Методи на преподаване и методи на учене
- За организация и осъществяване на учебната дейност
- За стимулиране и мотивиране на ученето
- За контрол и самоконтрол

- **Традиционни методи**
- **Активизиращи (иновационни) методи**

Видове методи на обучение (2)

Класификация на методите на обучение според етапите на учене

- ❑ **Възприемане** - **Обяснително-илюстративни**- обяснение, демонстрация, повторение, разказ, описание, инструктаж, наблюдение
- ❑ **Осмисляне** - **Евристични** – беседа, дискусия, работа в малки групи, решаване на проблемни задачи
- ❑ **Затвърждаване** - **Репродуктивно-практически методи** – самостоятелна работа, упражняване, изпълнение на практически задачи
- ❑ **Приложение** - **Изследователски методи** - решаване на казуси, условна игра на роли (игрово моделиране), метод на проектите и др.

- **Обяснително-илюстративни** Икономични (за кратко време обучаваните получават конкретна целенасочена информация
- **Репродуктивно-практически методи (11-13):** многократно, съзнателно повторение на умствени и практически действия с цел формиране, затвърждаване и усъвършенстване на необходимите умения и навици

Традиционни методи

1. **Лекционно изложение** – за кратко време, в логическа последователност, в завършен, вид се представя определен учебен материал
2. **Разказ** – описателен характер на изложението
3. **Обяснение** – правят се разяснения, допълнения в строга последователност
4. **Изложение с опонент** – по време на изложението, втори човек задава въпроси, провокира, противоречи

5.

Беседа – преподавателят задава въпроси, обучаваните отговарят, осъществява се диалог

6.

Дискусия – сложен проблем, за който няма еднозначно решение. Обмен на мнения, могат да се изкажат лични, субективни мнения. Защиават позицията си.

Видове дискусия:

- обща, ръководена, оценъчна, изследователска,
- панелна (темата се разделя на части и студентите се разделят на групи да работят по отделните части),
- дискусия по процедура “Филипс 66” (същото като панелната, но с отговорник на всяка група, който докладва),
- мозъчна буря или атака (брейнсторминг) – без предварителна подготовка

Демонстрация – показвам - видимо за всички, в забавен темп, интонационни акценти и многократни повтаряния. Показват се учебни материали (натурални обекти, картини, чертежи, модели, макети, рисунки) или опити (действия), придружени с обяснения, разяснения. Преди самостоятелната практическа работа на студентите задължително се прави демонстрация от преподавателя.

8. **Инструктаж** – в практическото обучение се ползва. Прави се устно, писмено и съчетано с практическо изпълнение. Ефективността на практическата и лабораторната самостоятелна работа зависят от качеството на инструктажа. За безопасност на работа се правят инструктажи при необходимост.
9. **Работа с книга, учебник или друга помощна литература** – бързо ориентиране в учебната литература, как да се правят тезиси, планове, конспекти и т.н.

10.

Самостоятелна работа – разглеждат я като форма, метод, средство, прием на обучение

- Целенасочена, предварително организирана, под непрякото ръководство на преподавателя
- Винаги се предхожда от инструктаж за обема, мястото, времето и показателите за качество
- Може да бъде аудиторна (по време на лекции и упражнения) и извънаудиторна (извън редовната учебна програма)
- За развиване на творческите способности на обучаваните

11.

Упражняване – за формиране и затвърждаване на практически знания, умения и навици. Това е съзнателно извършване на определени действия и тяхното повторение.

Лабораторна и практическа работа – формират се двигателни умения и навици. Етапи: планиране, извършване, контрол и оценяване. Провежда се индивидуално, групово или фронтално.

13. **Наблюдение** – възприемане, свързано с мисленето. В медицината е от изключителна важност. Някои диагнози се поставят само на базата на информацията, получена от наблюдението. Метод на физикалното изследване
14. **Учене с тренажори** – формиране на знания, умения, навици чрез технически средства, които копират оригиналните
15. **Метод дебат “за и против”** – две групи, които изказват и защитават определени мнения
16. **Метод “чек лист”** – по предварително изготвен списък се проверяват умения, знания и др.

Чеклист за оценка при определяне на кръвни групи

№	Критерии за оценка	да	грешно/ непълно	не
1.	Надписва гнездата на плочката за определяне на кръвните групи (по реда на накапване на 4-те тест-серума: анти-А, анти-А и В, анти-В и анти-Д)	✓		
2.	Подрежда шишенцата с тест-серумите по реда на надписите над гнездата		✓	
3.	Поставя малко количество кръв в отделно гнездо			✓
4.	Накапва по 1 капка от четирите тест-серума в съответните надписани гнезда	✓		
5.	С предметно стъкло пренася малка порция кръв в гнездата с тест-серумите, използвайки за всеки серум отделно ъгълче на предметното стъкло	✓		
6.	Размесва и разстила в цялото гнездо кръвта и тест-серума с кръгови движения		✓	
7.	Следи за появата на аглутинация (изчаква 5` преди отчитането)	✓		

Метод на проекта - учене чрез дейност. Цел: да се повиши активността на обучаваните, да извършват полезна практическа дейност, да се научат да преодоляват трудности, изгражда самостоятелност. Дава се за определен период от време. Може да бъде индивидуален или групов. Предварително се поставят критериите за оценка

18. **Метод “синектика”** – смесване, събиране на нееднородни неща, търсят се нетрадиционни решения
19. **Метод “инвентика”** – повече се прилага в техниката. Предмети се разделят на части и чрез изменения се получават други, нови предмети

